

KDY UŽ KONEČNĚ ZAČNE MLUVIT?

Sousedovic Anička mluví v roce a půl ve větách a váš stejně starý Toník vás jen občas obšťastní slabikou. Jak ho rozmluvit? Sezením nad knížkou ne. Máme pro vás překvapivé tipy!

✿ PŘIPRAVILA: TEREZA VÍCHOVÁ

Třeba tříkolku nebo brčko. Smějete se? Kořeny řeči jsou podle klinické logopedky Ivy Bajtlerové v hrubé a jemné motorice. A k mluvení pomůže dítěti třeba i to, že ho necháte, aby se chvíli nudilo.

Kdy a čemu rozumí miminko?

Miminko vnímá od narození různé hlasy – melodii, výšku i barvu. Podle toho rozliší, zda k němu přichází máma, táta nebo jiná známá osoba.

- ✿ Už šestitýdenní miminko pak dokáže rozeznat, že tenhle „hlas“ ho pochová hned a ten druhý třeba až za chvíli.
- ✿ Už ve 3 měsících věku vám může kojenečtější sahat do výstřihu, když slyší slovo HAM.
- ✿ Kategorické NE pochopí už kojeneček v 6.–8. měsíci, respektuje ho ale mnohem později.

Jak nám dnes děti (ne)mluví

Ano, přiznám se. Koulela jsem nesouhlasně očima, když tchyně vyprávěla, jak můj manžel v roce mluvil ve větách. V době, kdy první syn v tom samém věku sotva vydal z úst „tatata“, jsem tomu prostě nevěřila. Ale měla pravdu, v duchu se omlouvám:

„Dřív bylo normou, že děti ve 12 měsících mluvily ve větách, dvou nebo trojslovných,“ říká úvodem Iva Bajtlerová. „Dnes je největším problémem razantní nástup počtu dětí, které nemluví ještě ani ve 3 letech.“

Aby tedy bylo úplně jasno, větou batolete se rozumí třeba „Mami jede pa“. A normy se posunují. Co bylo dřív běžné v roce, je nyní ve dvou letech. „Když roční dítě tzv. řetězí onomatopoa – tedy krátká slůvka – například „mami houpy“, je to v pořádku,“ vysvětluje dále logopedka.

Kolem druhého roku věku by ale batole mělo být schopné „vyprávět zážitky“: „Pepi ham ham mami“. Postupně z toho vznikne něco srozumitelného s chybami v gramatice (časy, předložky, skloňování). A takhle to dnes bohužel nefunguje.

Proč si za problém můžeme sami

Je to až úsměvné, ale o naše děti až moc pečujeme na špatných frontách. Třeba intenzivním kojením. Když nezačneme včas s příkrmy (ale pozor, těmi na lžičce, ne oblíbenými kapsičkami), dítě se neučí kousat, žvýkat, ale ani správně polykat. Výsledek? Neumí dát jazyk do stran, má volný čelistní kloub a celou orofaciální oblast. A pak je mluvení nepřekonatelný problém. Dvouletému dítěti se tak nebojte dát třeba už žvýkačku nebo kousek tužšího masa. Žvýkáním posílí potřebná místa.

„Další potíží je přílišná organizace života,“ uvádí překvapivá fakta Iva Bajtlerová. „Dvouleté děti nemají přirozený vývoj, odvezeme je na organizovaný kroužek namísto toho, abychom s nimi šli jen tak ven nebo na hřiště a ukazovali jim,

KOŘENY ŘEČI JSOU V HRUBÉ MOTORICE.

MLUVTE

jako batole

Soustředte se na stará známá a osvědčená jednoduchá slova. Dítě jim velmi brzy porozumí a bude motivované je opakovat. Pro většinu běžných situací a věcí zavěďte jedno slovo, které pak více popíšete. Těmi jsou např. KUK, BÁC, HAF či MŇAU atd. Dítě začne postupně řetězit slabiky „tatata“, „bababa“...

že támhle jde HAF, tedy pejsek.“ I trocha nudy má na rozvoj řeči obrovský vliv. Dítě, které se nudí, si nakonec vystačí třeba s tkaničkou od bot. A to je úžasný příklad rozvoje jemné motoriky, bez kterého řeč nenastoupí.

Co musí vaše dítě umět nejdříve

„Pro rozvoj řeči je nutné, aby mělo dítě v pořádku hrubou a jemnou motoriku,“ dodává Iva Bajtlerová. „Mělo by lézt a pak chodit, umět zvládnout překážky do 15 centimetrů – třeba obrubníky. A mezi 12.–24. měsícem věku pomalu vylézt na žebřík u klouzačky na hřišti.“

K tomu zkoušejte, aby batole vydrželo stát na špičkách obou nohou a pomalu i chvíli jen na jedné noze. Jednodušší hrubé pohyby jsou nutnými kořeny pro jemnou motoriku. ▶

INZERCE 284501/11

inzerce

Praktické tipy krozmluvení

Jak můžete dítěti co nejvíce pomoci, aby se brzy rozmluvilo? Připravili jsme pro vás praktické tipy:

1. Namísto odrážedla přejděte mezi 18.–27. měsícem věku ke „šlapání“.

Ideální jsou traktůrky nebo koloběžky. Pomohou i kočárky, které je nutné tlačit před sebou. To všechno zajišťuje práci na koordinaci oko–ruka–noha. Až po jejím zvládnutí se „rozhybou“ ústa.

2. Skládejte.

Oblíbenou klasikou jsou věže z kostek nebo různé komíny. Rozstříhňte obrázek na dvě půlky a nechte jej batole složit dohromady (pozor, puzzle takto nefungují, ty dítě zvládá hmatem, a vy potřebujete podpořit zrakové vnímání).

3. Pořídte si děrované balonky

a z nich nechte dítě vytahovat šátky. Nebo je nechte navlékat těstoviny třeba na zatlučené hřebíky. Když dokáže batole tyhle jemné pohyby, vyvíjí se řečové centrum v normě.

4. Používejte výraznou mimiku

a gesta při mluvení s batoletem. Zaujmete jej více.

5. Na procházkách ukazujte

a pojmenuvávejte jednoduchými slovy (haf, čiči atd.).

NEMLUVÍ, NEŽVATLÁ

– kdy hledat odborníka?

- * Mezi 3.–5. měsícem by dítě mělo běžně vydávat zvuky hlásek – například „ggggggg“.
- * Mezi 8.–11. měsícem se přidává řetězení slabik – „tatata“, „bababa“...
- * Poté následuje opakování jednoduchých slov.
- * Pokud se dítě nijak zvučně neprojevuje (kromě křiku) kolem věku 2,5 roku, konzultujte vše s pediatrem, který vás odešle k odborníkovi.

musíte být ve střehu vy a pediatr. Což v souvislosti s faktem, že preventivní prohlídka se koná v 1 a pak až ve 3 letech, to znamená určité riziko. Opět tak musíte vnímat své instinkty a nenechat se uchlácholit, když okolí mává rukou, že „to bude v pohodě“, ale vy máte přitom o vývoj dítěte tak trochu strach.

„Pokud se dítě kromě křiku nijak neprojevuje kolem 2,5 let věku, určitě bych už na místě rodiče jednala,“ zdůrazňuje Iva Bajtlerová. „Logopedická péče je indukovaná. Aby ji proplatila zdravotní pojišťovna, je třeba doporučení od pediatra.“

Až se sem dostanete, vyzkouší si odborník dítě nejprve v hrubé a jemné motorice, teprve potom se přejde k samotné „výuce“ mluvení. Překvapivý je i fakt, že možná začnete dechovými cvičeními. Většina dětí s řečovými potížemi má totiž problémy i s dýcháním nosem. Při včasné péči a vaší domácí spolupráci se ale obvykle dá vše napravit, aby váš budoucí školkáček za nějakou dobu „pusu nezastavil“. ■

„Jemné pohyby, které potřebujeme pro mluvení, jsou úplně nejsložitější,“ konstatuje Iva Bajtlerová a vysvětluje tím, proč je třeba začít tak nějak z druhé strany. Třeba jednoduchými procházkami namísto řízené aktivity dětského cvičení: „S řečí souvisí všechno. Na procházce za ruku musí dítě přejít silnici, vyhnout se dířám, učí se prostorové orientaci. A to vše k mluvení pomáhá,“ dodává oslovená odbornice. Na dítě také mluvíte velmi zřetelně a co nejjednoduššími větami. Hodně vám pomůže i výrazná mimika a gesta. Dítě totiž okamžitě zaujme a bude vás chtít napodobit.

ŽVÝKAČKA
NEBO MASO
POSILUJÍ SVALY
POTŘEBNÉ
K MLUVENÍ.

A co když nám to pořád nejde...

V České republice bohužel neexistuje logopedická prevence. V sousedním Německu chodí děti ve věku 3, 4 a 5 let automaticky k logopedovi, u nás